

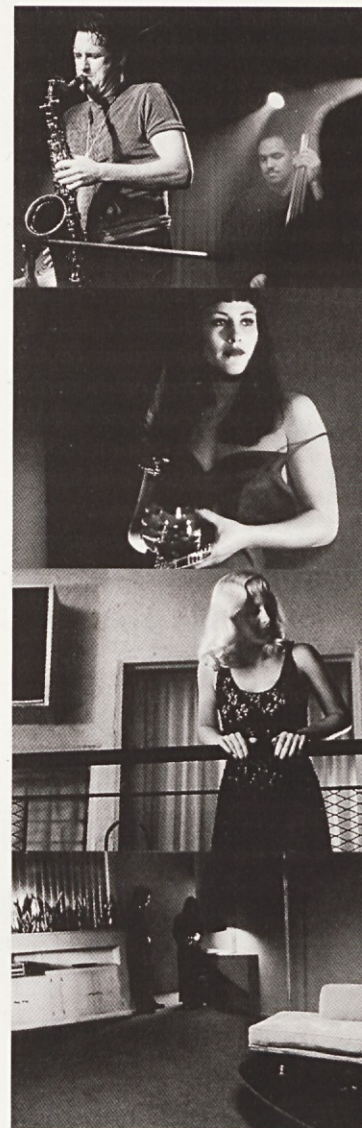
vodič:

kako se izgubiti v lynchevem univerzumu

1. Robert Blake
2. Robert Loggia

Filmski svet Davida Lyncha ima zelo kompleksno zgradbo, labirint, kjer je vse znak, a nič nima pomena. Lynch je kot cineast intenzivnosti nezaupljiv do jasnega umovanja. Njegova edina logika so sanje – pogosto nočne more – in morali bi zavzeti položaj spečega in ne več položaj gledalca, od filma do filma odkrivati podobe in situacije, ki so v svojem ponavljanju kot manifestacije neke podtalne, podzavestne dejavnosti. Kot junaka v *Izgubljeni cesti* tudi nas režiser manipulira (skrivnostni mož – "Mystery Man" – na fotografiji 1), nas neprestano snema; smo nekakšne lutke v njegovih rokah (na koncu *Twin Peaksa* Leland, Laurin oče, kot lutka lebdi v prazno). Lynchev junak je poizvedovalec, ki išče resnico in hoče vselej rešiti žensko (Dorothy v *Modrem žametju*, Lulo v *Divji v srcu*, Lauro v *Twin Peaksu*, Renee/Alice v *Izgubljeni cesti*), a da bi jo rešil, se mora soočiti z očetovsko figuro in figuro sadista (Frank v *Modrem žametju*, Marcelo Santos v *Divji v srcu*, Leland/Bob v *Twin Peaksu* in g. Eddy v *Izgubljeni cesti*); očetovska figura je najpogosteje s pištolo oboroženi gangster (fotografija 2). Oče – ki je ponekod "pravi" oče kot Leland Palmer v *Twin Peaksu* – si lasti žensko, ji grozi (vendar se zdi, da kot Dorothy, Lula, Laura ali Renee/Alice, ta ženska ob njegovih grožnjah mazohistično uživa). Junak mora torej ubiti "očeta", a pri tem mora skozi več faz iniciacije (tu sreča svojega dvojnika): po žensko mora v pekel, saj je kot Orfej tudi on pesnik; v *Izgubljeni cesti* je Fred saksofonist (fotografija 3), njegov dvojnik Pete pa mehanik, ki popravlja motor "po zvoku". Pekel je osamljen kraj: v gozdu (*Twin Peaks*), v Dolini smrti (*Izgubljena cesta*), v temačni stavbi (*Modri žamet*), nekje daleč v Ameriki (mesto Big Tuna ali mračni Novi Orleans v *Divji v srcu*). Ti osamljeni in peklenski kraji so povezani s paralelnimi in okultnimi svetovi; najznačilnejša je "rdeča hiša" v *Twin Peaksu*, katere gospodar je pritlikavec – demiurg; v *Divji v srcu* imamo javno hišo zla g. Reindeerja, katerega ljubica je tudi pritlikavka; v *Modrem žametju* je to Benova javna hiša, kjer sta ujetnika Dorothyjin mož in sin; v *Izgubljeni cesti* je to Billova hiša, javna hiša in prizorišče snemanja pornografskih filmov (tudi v motelu v Big Tuni v *Divji v srcu* jih snemajo). Peklenska mesta so zmeraj javne hiše, ker je Lyncheva ženska predvsem kurba in mati (Dorothy je najboljši primer zato: prostitutira se, da bi rešila sina). Renee je materinska soproga, a bo postala pod Aličinimi potezami kurba (fotografiji 4 in 5). Trdi, da so jo k snemanju pornografskih filmov prisilili, vendar dobro vidimo, da kljub grožnjam s pištolo pri tem uživa, kot Dorothy uživa ob bolečinah, ki jih ji zadajata Jeffrey in Frank v *Modrem žametju* ali kot se Lula pusti zapeljati ostudnemu Bobbyju Peruju. Fred, kot smo lahko videli, je pesnik, ki se je spustil v pekel, da bi rešil svojo Evridiko, vendar tako kot Bill Lee iz Cronenbergovega *Golega kosila* najde ženino dvojnico, ki mu reče: "Vse je izgubljeno", tako saksofonist, potem ko je doživel ekstazo z Alice, zasliši: "Nikoli me ne boš imel". Ob izgubljeni cesti (lost highway) se nahaja kolonialna hiša, kakršne ima Lynch rad, nenadoma jo osvetli blisk. In prekinjena rumena črta se vije pred nami s svetlobno hitrostjo (kot v *Modrem žametju*, *Divji v srcu*...). Lynch je sam narisal načrt za hišno pohištvo (fotografija 6), kot da bi se želel popolnoma polastiti sveta, ki nam ga ponuja, med Hitchcockom in serijo *Zona somraka* (*Twilight Zone*); sveta, ki je obtičal v petdesetih letih, kjer nam služi kot vodič ... zato, da se bolje izgubimo. •

3. Bill Pullman
4.,5. Patricia Arquette
6.